

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br.88

28.3.2019.

Sremska Mitrovica

ZAPISNIK

Sa 87. sednice Komisije za žalbe, održane 28.3.2019. godine, sa početkom u 12 sati u Gradskoj kući u Sremskoj Mitrovici

Prisutni članovi Komisije: Stojan Marković, Zlatko Čobović, Vukašin Obradović, Vlado Mareš, Vera Didanović, Dragan Đorđević, Ljiljana Smajlović, Nevena Krivokapić, Višnja Arandelović i Željko Bodrožić

Odsutni članovi Komisije: Ivana Stjelja

Ostali prisutni: novinari lokalnih medija, Dragan Đorđević, predsednik UO Saveta za štampu, Zorica Višnjić, zamenica Stojana Markovića za tačku 5 dnevnog reda, Gordana Novaković, generalna sekretarka Saveta za štampu

Dnevni red:

- 1.Razmatranje žalbe Udruženja Crta na tekst objavljen u listu „Palež“
- 2.Razmatranje četiri žalbe Nenada Živkovića na tekstove objavljene na portalu „Epančevo.rs“
- 3.Razmatranje žalbe Velibora Vukašinovića na tekst objavljen u magazinu „Tabloid“
- 4.Razmatranje žalbe Vladimira Vrbaškog na tekstove objavljene na portalu „Republika.rs“
- 5.Razmatranje žalbe Gvozdena Nikolića na tekst objavljen na portalu „Ozonpress“

1.Udruženje „Crta“ žalilo se Savetu zbog teksta u kojem je, kako je navedeno, veliki broj informacija objavljen suprotno odredbama Kodeksa. Članovi Komisije smatrali su da, iako se novinarka Jasmina Prodanović ovoga puta nije žalila, treba naglasiti da je Kodeks prekršen i u odnosu na nju. Vukašin Obradović je ukazao da je prekršena odredba koja se odnosi na obavezu poštovanja dostojanstva i integriteta osobe o kojoj se piše. On je podsetio na to da Komisija dosta često raspravlja o tekstovima u „Paležu“ i predložio da se u odluci i to navede, jer mora da se naglasi razlika između medija koji jednom nešto pogreše i onih koji kontinuirano krše Kodeks. Sa ovim se saglasila Ljiljana Smajlović, naglašavajući da nisu svi

prekršaji isti, jer je ovde očigledno reč o želji i nameri da se neko uvredi. Dragan Đorđević je podsetio da je da je Komisija već odlučivala i o žalbi Jasmine Prodanović, odnosno da nije prvi put da list objavljuje uvrede na njen račun. Nevena Krivokapić je dodala da posebno treba skrenuti pažnju na to da su u tekstu objavljeni i njeni lični podaci, broj telefona i mejl adresa i da sada svako može da to zloupotrebi. Nakon diskusije, Komisija je jednoglasno odlučila da su prekršene tačka 1 i 2 Poglavlja I i tačka i Poglavlja VII.

2. Nenad Živković podneo je žalbe na četiri teksta, naglašavajući da portal „Epančevo“, daniima sa Televizijom Pančevo vodi hajku protiv njega i stvara atmosferu linča. Komisija je o žalbama vodila objedinjenu pravu. U toku rasprave, Zlatko Čobović je ocenio da nema nikave dileme da je Kodeks prekršen, te da je reč o „huškačkim“, a ne novinarskim tekstovima. Nevena Krivokapić je istakla da je posebno problematično to što su daniima objavljivani tekstovi u kojima se ne saopštavaju nikake nove informacije, već je ideja da se čitaocima „urežu“ u pamćenje određene kvalifikacije. Dodala je i da kod nas već postoji trend da se da se neko diskredituje objavljivanjem niza tekstova koji se ponavljaju svaki dan. Vukašin Obradović je sugerisao da se u odlukama o ovim žalbama upozori na sve češću, neprihvatljivu pojavu da mediji objavljuju serije tekstova na istu temu, što ima odlike kampanje. Ovi tekstovi su tipičan primer za to, jer ne postoji nikakav razlog da se objavljuju iz dana u dan, sem da se Živković diskredituje na jedan, ne samo neprofesionalan, nego i necivilizacijski način. Ljiljana Smajlović je rekla da se retko srećemo sa ovako „strašnim tekstovima kojima se neko potpuno dehumanizuje“. Ovo je, kako je naglasila, vrsta tekstova koja je u Nemačkoj pred Drugi svetski rat objavljivana o Jevrejima, kada se takođe pisalo da oni „smrde“. Dragan Đorđević je pročitao deo teksta u kojem se Živković, koga sve vreme nazivaju „Smradom“, u samo jednoj rečenici predstavlja kao „lažni novinar, profesionalni opozicionar, promoter nasilja, lažni borac za mir, opsesivni materijalista, učenik špijuna, saradnik neprijatelja Srbije“... Komisija je, po okončanju diskusije, jednoglasno odlučila da su u sva četiri teksta prekršene tačka 5 Poglavlja I, tačka 6 Poglavlja IV, tačka 4 Poglavlja V i tačka 1 Poglavlja VII.

3. Velibor Vukašinović podneo je žalbu smatrajući da je spornim tekstom prekršeno više tačaka Kodeksa novinara Srbije iz odeljaka Istinitost izveštavanja, Novinarska pažnja i Poštovanje privatnosti. Nevena Krivokapić je, u toku debate, rekla da je uz žalbu dostavljena neuobičajeno obimna i detaljna dokumentacija i da je gotovo neverovatno da se „Tablod“ potpuno oglušio o to. Da su se malo potrudili, rekla je, mogli bi u toj dokumentaciji da pronađu i podatke za neke nove tekstove ili za dalja istraživanja. Ljiljana Smajlović je rekla da to nesumnjivo govori o nameri redakcije, jer da su ikada hteli da objektivno i profesionalno pišu, sigurno bi pregledali tu dokumentaciju. Sličnog mišljenja bio je i Zlatko Čobović, dok je Višnja Arandelović ukazala na to da je ovo identična situacija u vezi sa neobjavljivanjem odgovora kao ona na prethodnoj sednici Komisije, koja u vezi sa portalom „Infovranske“ nije donela odluku. Rekla je da pozdravlja to što je Komisija promenila mišljenje i da se nada da će se toga držati i ubuduće. Zlatko Čobović je, međutim, rekao da ova situacija nije identična kao slučaj s portalom „Infovranske“, jer je redakcija „Infovranskih“ objavila odgovor, odnosno demanti direktorke Visoke škole. U ovom slučaju „Tabloid“ nije objavio odgovor, iako mu je demanti dostavljen. Tako da, po njegovoj oceni, Komisija nije promenila

mišljenje, a i u slučaju “Infovranjskih” Komisija nije ni donela odluku. Komisija je, posle rasprave, jednoglasno odlučila da su prekršene tačka 4 Poglavlja I i tačka 6 Poglavlja IV.

4. Advokati Vladimira Vrbaškog podneli su žalbu zbog šest tekstova veoma sličnog sadržaja, koji se bave, navodnim „prljavim poslovima“ ovog, kako je navedeno, „kontroverznog biznismena“. Vukašin Obradović je ukazao da je i u ovom slučaju reč o seriji tekstova koji se bave jednom osobom, te da i to deluje kao kampanja koju portal vodi protiv njega. Posebno je naglasio da je objavljeno više tekstova, dan za danom, pri čemu se 90 odsto sadržaja ponavlja u svakom tekstu. Ponovio je da u odluci treba upozoriti na ovu, sve učestaliju, praksu u našim medijima. Sličnog mišljenja bili su i ostali članovi Komisije, a Zlatko Čobović je primetio da je dosta neobično da Vrbaški nije uopšte reagovao na seriju tekstova, odnosno da nije ni odgovorio na pitanja redakcije, niti je poslao demanti. Komisija je, zatim, jednoglasno odlučila da je prekršena tačka 3 Poglavlja IV.

5. Iz rasprave i odlučivanja o žalbi Gvozdena Nikolića bio je isključen vlasnik „Ozonpressa“ Stojan Marković. Umesto njega u diskusiju i glasanju učestvovala je Zorica Višnjić, koja je i predsedavala sednici u tom delu. Ona je na početku postavila pitanje – kako zaštititi dignitet Saveta za štampu od ovakvih pokušaja instrumentalizacije kojima pribegava Nikolić. Navela je da on zloupotrebljava Savet i koristi slučaj Stojana Markovića protiv Saveta. Nikolić, istakla je, svuda javno govori da ne priznaje nadležnost Saveza za štampu, ne objavljuje odluke Komisije kada njegov portal prekrši Kodeks, a uporno podnosi žalbe, pri čemu, svaki put, direktno ili indirektno, ucenjuje članove Komisije da glasaju u njegovu korist. Ljiljana Smajlović je rekla da se apsolutno ne slaže sa tim da se prispituje mogućnost da li Savetu mogu da se žale mediji koji nisu priznali njegovu nadležnost, kada Savet već prihvata žalbe na te medije. Istakla je da Komisija mora da se bavi sadržajem žalbe, a ne time ko je žalbu podneo, niti ima pravo da „odstrani nekoga zato što se stalno žali i da kaže da je „nervira takva instrumentalizacija“. Ona je dodala da Komisija i treba da bude stroža prema medijima u koje vode članovi Saveta, jer oni moraju da budu etičniji od drugih. Vlado Mareš je, međutim, rekao da Komisija ima pravo i na samoodbranu. „Imamo sukob između Stojana Markovića i Gvozdena Nikolića, koji je meni simpatičan kada je usmeren ka publici koja ga prati, ali ne bi smeo da se prelama preko nas. Mi smo u opasnosti, jer imamo člana Komisije koji u tom sukobu učestvuje, tako da nećemo moći da opravdamo svoju odluku, koliko god se držali principa. Jednostavno – ostaće to: kadija te tuži, kadija ti sudi“, istakao je i dodao da želi obojicu da zamoli da prekinu sa ovakvom praksom i da u svom sukobu „zaobiđu Savet“. Do tada će, kako je rekao, u slučaju da bilo ko od njih dvojice podnese žalbu protiv onog drugog, glasati da nije prekršen Kodeks, jer ne vidi drugi način da se taj problem reši. Ljiljana Smajlović je rekla da Komisija mora da odlučuje o svakoj žalbi i da možda treba razmisliti o tome da li u Komisiji treba da sede članovi koji ne žele da razgovaraju o nekim žalbama. Zorica Višnjić je objasnila da njeno reagovanje nije bilo usmereno ka tome da žalbu ne treba razmatrati, nego da li postoji način da se problem, koji je sve izraženiji, reši i kako da se Komisija postavi ubuduće, jer je očigledno da Nikolić instrumentalizuje Savet da bi se obračunao sa Markovićem. Ljiljana Smajlović je rekla da on tim žalbama testira članove Komisije da bi dokazao da su pristrasni i da krše utvrđene standarde, odnosno da hoće da potvrdi svoje loše mišljenje o njima. Sa ovim se saglasio i Željko Bodrožić, a Vukašin Obradović je naglasio da Komisija treba da radi svoj posao i da razmišlja o tome kakve poruke šalje svojim odlukama. „Mi imamo svoj posao i svoju misiju, a to kako se Gvozden Nikolić odnosi prema Savetu je stvar njegove etike, kulture i domaćeg vaspitanja i na to ne treba da se obaziremo“, rekao je. Zlatko Čobović je naveo da se jedino ne slaže sa Ljiljanom

Smajlović da Komisija treba da bude stroža prema svojim članovima, već veruje da treba da ima iste kriterijume za sve. Saglasan je sa tim da svaka žalba mora da se razmatra, čak i kada ju je podneo neko ko ne priznaje Savet, jer su takva pravila. Dodao je da mu je jasna namera podnosioca žalbe, ali ne i njegov motiv. Vlado Mareš je pojasnio da ni on nije rekao da žalba ne treba da se razmatra, nego da treba naći neko rešenje za ovaj problem. Govoreći o sadržaju žalbe, Zlatko Čobović je rekao da možda ima osnova da je Kodeks prekršen jedino komentarima čitalaca, dok u samom tekstu ne vidi prekršaje koji su navedeni u žalbi. Smernica u tački 4 Poglavlja jedan odnosi se na redakcijske obrade saopštenja, na račun podnosioca žalbe nisu izrečene nikakve uvrede i klevete, niti mu je povređena pretpostavka nevinosti. Pozivanje na obavezu da ga konsultuju pre objavljivanja teksta, takođe su neosnovana, jer je preneti prepiska sa vajber grupe, u kojoj je i ono što je on napisao. Takođe, nema osnova ni deo žalbe koji se odnosi na kršenje autorskih prava, jer objavljena fotografija nije u vlasništvu žalioca. Nevena Krivokapić je rekla da, kada su komentari u pitanju, za nju je ozbiljan problem, na koji je već skrenula pažnju i prilikom rasprave na prethodnoj sednici – to što na portalu „Ozonpress“ nema nikakvih pravila za komentarisane, pa tako ne možemo ni da znamo kojim se kriterijumima rukovode kada odlučuju da li da ih objave ili ne, niti je jasno da li rade premoderaciju. Što se tiče sadržaja komentara, na granici su između mišljenja i vrednosnih sudova. Zorica Višnjić je ocenila da su ljudi reagovali malo emotivnije, jer im je bliži čovek koji je ostao bez ruke u ratu, nego Nikolić koji iznosi uvredljive kvalifikacije na njegov račun. Dodala je i da Gvozden Nikolić, kao javna ličnost, mora da bude spreman da istrpi i negativne komentare kada se već upušta u takvu vrstu polemike. Vukašin Obradović je istakao da, kad su komentari u pitanju, generalno imamo šizofrenu medijsku situaciju. On je podsetio da je prvobitni stav SHARE fondacije, ali i drugih koji se time bave, bio da komentari dodatno osvetljavaju stavove javnosti i da mediji moraju da budu obazrivi kada uvode bilo kakve restrikcije u odnosu na komentare. Onda su se, međutim, pojavili botovi i to je potpuno preokrenulo situaciju, i sada je veliko pitanje kako pronaći sredinu, odnosno balans, jer neki komentari mogu da govore više od teksta, ali to nije pravilo. Nevena Krivokapić je rekla da se ona time bavi poslednjih šest godina, da to nije ni malo lako pitanje, te da čak i Evropski sud za ljudska prava godinama vaga između prava na slobodu mišljenja i zloupotrebe tog prava. Reč je o „živoj stvari“ koja će se svakako još menjati. Zorica Višnjić je naglasila da je „hejt govor“ u Srbiji postao društveno prihvatljiv i da mediji svakodnevno prenose takve izjave političara, a Komisija treba da štiti javni govor od komentara čitalaca. Dodala je da u ovom slučaju razume čitaoca koji su burno reagovali, saosećajući sa čovekom koga doživljavaju kao heroja, a izvrnut je ruglu. Vera Didanović je rekla da ne može da se odluči da li je Kodeks prekršen komentarima, jer joj je u ovom slučaju teško da odredi gde je granica dozvoljenog prava na izražavanje mišljenja na ovakav način, odnosno u kojoj meri su upotrebljeni termini uvredljivi, s obzirom na činjenicu da su u javnom govoru postali prihvatljivi termini tipa „ološ“, što deluje daleko grublje od termina „bilmez“. Nakon rasprave, Komisija je jednoglasno utvrdila da Kodeks nije prekršen objavljenim tekstom, dok odluka u vezi sa komentarima nije doneta, jer su tri člana Komisije glasala „za“ odluku da je reč o prekršaju Kodeksa, četiri su bila „protiv“, a tri „uzdržana“, pa nije bilo potrebne većine od osam glasova ni za jednu odluku.

Sednica je završena u 14 sati.

Zapisnik vodila

Gordana Novaković

Predsedavajući

Stojan Marković